

Sitges 2013 / Més públic, menys cinema

XAVIER GORDI

El Festival de Sitges, que va celebrar la seva 46a edició entre l'11 i el 20 d'octubre, viu el millor moment de la seva història pel que fa a èxit de públic, acceptació popular i prestigi. Tot i la crisi, que ha obligat a retallar un 20% l'oferta de films, s'ha superat àmpliament el rècord de venda d'entrades. Lluny queden els temps en què la majoria de gent ni el coneixia i als que hi assistíem se'ns titllava de «rarets». Si fa una dècada el festival era un vedat reservat als fanàtics del cinema fantàstic, ara s'ha convertit en un fenomen de masses, on la gent hi assisteix per gaudir de l'acollidor poblet de Sitges en unes dates molt encertades (quan encara hi fa un clima agradable), per participar a la *zombie walk* i, de passada, per veure alguna pel·lícula, encara que aquesta no és la motivació principal. És cert que cada vegada hi ha un públic més fidel i que el cinema mou passions entre els més joves, però seria absurd no admetre que Sitges està de moda. I, evidentment, l'organització encapçalada per Àngel Sala fa bé d'aprofitar-ho.

Tanmateix també caldrà anar en compte i no badar. Sitges s'ha guanyat ràpidament l'etiqueta de festival de referència en l'àmbit fantàstic i ha sabut promoure una multitud de festivals més petits, nascuts a la seva ombra, que ja comencen a tenir un bon bagatge. Però es podria perdre en la reiteració de les mancances que es repeteixen un any rere l'altre. Una és l'organització, en mans d'un munt de col·laboradors amb més voluntat que capacitat professional i a qui no se'ls pot exigir més, però que cada any estan més desbordats a l'hora de gestionar aspectes com la premsa, amb l'embolic de carnets, les graelles d'horaris o la cessió de projeccions. Una altra, i la més important, és la programació. No es pot dir que sigui gaire crític amb el festival —al contrari, qui m'hagi llegit els darrers anys sap que en sóc un devot—, però enguany el galimaties de seccions mal definides, la selecció d'algunes obres i l'entrega de

premis —crec haver-ne comptat 39, a banda dels honorífics!— ha resultat d'allò més irritant i fa de festival petit. Cada edició hauria de ser valenta i apostar fort per una o dues pel·lícules, de manera que el recolzament del festival servís per donar una empenta a l'estrena comercial, una cosa que actualment és impossible.

Drug War
(Johnnie To)

Directors consagrats i poques reposicions

Estem en crisi i això es reflecteix en el cinema. Els grans estudis fan comptades pel·lícules de gran pressupost i pretenen que l'aposta sigui segura. Per això apareixen una multitud de films de gent amb ganes de demostrar el que saben fer —alguns més preocupats per provar fortuna buscant l'èxit comercial—, mentre que el cinema de pressupost mitjà pràcticament ha desaparegut. Davant d'aquesta situació, el festival ha apostat pels directors consagrats —alguns dels quals segurament no estan en el millor moment de les seves carreres—, però que tenen dificultats per estrenar, com Terry Gilliam, Brian de Palma, Peter Greenaway o el mateix Alejandro Jodorowsky, de qui es va presentar la seva última obra, *La danza de la realidad*, i també el documental *Jodorowsky's Dune*. A la llista, cal afegir-hi Neil Jordan amb *Byzantium* —que ens narra, com gairebé sempre, una història de vampirs talment si es tractés d'un conte de fades— i Jim Jarmusch amb *Only lover's left alive* —també de temàtica vampírica—, i que

aconsegueixen convèncer si et deixes captivar per la seva atmosfera i pel to melancòlic.

La secció oficial no ha estat per a tirar coets, mentre que les altres seccions han estat al nivell habitual, amb alguna perla entre el maremagnum d'obres regulars i molt disperses entre elles. I aquest any sí, a diferència de l'any passat el cinema oriental ha tornat a mostrar-se en bona forma. La mala sorpresa ha estat deixar de banda les reposicions, una aposta que semblava segura (i senzilla). L'any passat van ser un èxit les projeccions de *Reservoir Dogs*, *Phantasma*, *Star Crash*, *Nightbreed*... I sincerament, creia que oferir cinc o sis grans clàssics cada any es convertiria en una tradició. Però en aquesta edició només podem destacar-ne un parell, *The Wizard of Oz* (en 3D), dins la secció Sitges Family orientada al públic infantil, i *Il deserto dei Tartari* (1976), de Valerio Zurlini, una adaptació de la novel·la de Dino Buzzati; pel·lícula que, tot i el seu pessimisme omnipresent, el meu company de butaca afrancesat —amb qui xoquem sovint perquè tenim gustos diametralment oposats— i jo vàrem coincidir en considerar una de les millors del festival. També en sessió especial, es va projectar el comiat del mestre Hayao Miyazaki, *The wind rises*, amb un esgotament d'entrades com feia anys que no veia. Prova de la manca de criteri de la selecció, l'altre film projectat en sessió especial va ser *The jungle*, d'Andrew Traucki, un director que havia mostrat enginy en artefactes de poc pressupost com *The reef* o *Black water*, però que aquesta vegada perpetra una bonyiga que et fa pensar que o bé l'organització li va fer un favor, o bé ningú es va atrevir a veure-la.

Malauradament, no ha estat l'única obra fluixa. El gran mèrit de les darreres edicions era, precisament, haver aconseguit un nivell mitjà molt elevat, que evitava trobar-te amb preses de pèl com les d'enguany. I aquí és on haurien de vigilar l'Àngel Sala i els seus, tot i que de moment tenen tot l'èxit del món i la gent entregada.

'Found footage' a dojo

La pel·lícula de la qual s'ha parlat més va ser l'encarregada d'obrir el festival, *Grand Piano*, d'Eugeni Mira, amb Elijah Wood i John Cusack —encara que només aparegui uns minutets a la pantalla. No seré gaire original si dic que la premissa apuntava molt alt, evocant Alfred Hitchcock. Però no és una aposta valenta i, tot i els seus encerts formals, *Grand Piano* acaba derivant cap als tòpics més usats del cinema de Hollywood. La sensació final és d'un film malaguanyat, que et deixa amb ganes d'haver vist què n'hauria fet el millor De Palma.

Una altra obra que arribava envoltada d'una gran aurèola per les paraules elogioses de Quentin Tarantino va ser *Big Bad Wolves*, d'Aharon Keshales i Navot Papushado, dos israelians que ja havien sorprès amb la seva òpera prima, el film de terror *Kalevet* (2010), un gènere no gaire habitual en aquell país. En aquesta ocasió ens ofereixen una comèdia negra que, tot i tenir certs alts i baixos, conté moments realment delirants i no absents de crítica social.

Una de les pel·lícules que més va agradar fou *The world's end*, d'Edgar Wright, una comèdia que comença amb tons costumistes i va derivant cap a una lluita per salvar la Terra d'uns personatges extrets de les pel·lícules de lladres de cossos. La interpretació de Simon Pegg dona solidesa a un film de ritme trepidant i proposta original. També va rebre l'aprovació del públic *Insidious Chapter 2*, de James Wan, que aconsegueix el mateix bon resultat que la primera part amb els mateixos ingredients. *Machete kills*, de Robert Rodríguez, no va despertar la mateixa unanimitat, tot i que no acabo d'entendre

la gent que diu que no està al mateix nivell que la primera... És una ràció exactament del mateix, cine *exploitation* que t'agrada o no t'agrada (a mi sí, i molt).

Il deserto dei Tartari
(Valerio Zurlini, 1976)

No parlaré de la multitud de *found footages* que han inundat el festival, un gènere que s'adequa molt bé als temps de crisi i permet rodar un film amb poc pressupost i càmera en mà. Malauradament, també demana dosis considerables d'enginy per evitar bunyols difícils de pair.

Afortunadament, hi ha altres films que, tot i el seu escàs pressupost, sí que saben oferir quelcom d'original o, si més no, amè. És el cas de *Coherence*, de James Ward Byrkit, un trencaclosques trepidant (si algú l'ha resolt i m'ho explica em farà un favor); o *A field in England* de Ben Wheatley, director de *Kill list* i *Sightseers*, premiada l'any passat a Sitges, que ens sorprèn cada vegada. Aquest cop l'obra no és rodona, però té moments especialment brillants i només per la cançó tradicional *Baloo my boy* ja val la pena pagar l'entrada. *The Battery*, de Jeremy Gardner, i *Prince Avalanche*, de David Gordon Green, són dues *road movies* centrades en la relació entre una parella masculina en paratges desolats, la primera en un context apocalíptic de zombis i l'altra en un to de drama més intimista. Ambdues aconsegueixen l'empatia amb els personatges, el mínim que t'esperes d'un film d'aquestes característiques. En el cas de *Prince Avalanche*, però, em va caure l'ànima als peus quan em vaig adonar que és un *remake* (un mes), gairebé pla per pla, de la pel·lícula islandesa *A annan veg*. *The Dirties*, de Matt Johnson, toca el tema del *bullying* des d'un punt de vista agredolç que em va convèncer i també encerta de ple amb els personatges centrals. *Escape from tomorrow*, de Randy Moore, una obra envoltada de polèmica perquè es va rodar a Disneyland sense permís, comença de manera brillant i va encaminant-se cap a un destí desconcertant i poc definit. *Magic Magic*, de Sebastián Silva, va

provocar una disparitat considerable d'opinions, però les entregades interpretacions, l'ambientació embriagadora i la raresa de la proposta la converteixen en una cinta més que recomanable. Lluny del caire intimista d'aquestes pel·lícules, *The Colony*, de Jett Renfroe, és un enèsim homenatge a John Carpenter que treu partit del seu pressupost modest fent veure que és un film molt més car i no ofereix res de nou, però aconsegueix el seu únic objectiu, gaudir una bona estona. Tampoc aporten res de nou els germans Ford amb *The Dead 2: India*, una ració de zombis de qualitat. Del que m'esperava molt i em va oferir molt poquet va ser *We are what we are*, el remake de la mexicana *Somos lo que hay*, una de les perles d'edicions anteriors, dirigit per Jim Mickle, autor de la reivindicable *Stake Land*.

En l'apartat més tripaire convé ressaltar les pel·lícules passades de rosca i amb to de comèdia com *Frankenstein's army*, de Richard Raaphorst; *Hell Baby*, de Robert Ben Garant i Thomas Lennon; i la desvergonyida *Bad Milo!*, de Jacob Vaughan, que va aconseguir que tothom en parlés mercès al seu *ghoulie* anal. Sorprenentment, una porqueria com *100 bloody acres* va rebre un premi.

Takashi Miike, Johnnie To i els caníbals

La vessant oriental va tenir nom propi, Takashi Miike, un dels directors més mimats pel festival, amb una retrospectiva ben cuidada que va saber evitar alguns dels films infumables d'aquest director japonès de gran cabal productiu. Es van poder veure obres tan remarcables com la perversa *Audition* o cintes d'acció delirant com *Shinjuku Triad Society* (més dura) o *The city of lost souls* (més divertida). També es van presentar les seves últimes pel·lícules, *Lesson of the evil* i *Shields of straw*, molt diferents entre elles, però ben recomanables. Miike està trobant cada vegada un estil més equilibrat i accessible, un tret que no té per què considerar-se pejoratiu. L'altre nom important del cinema asiàtic fou el del cineasta de Hong Kong Johnnie To, que va venir amb *Drug War*, senzillament impressionant, i la més lleugera *Blind detective*. També es va projectar *New world*, de Park Hoon-jung, un thriller sud-coreà sòlid però massa convencional (i llarg). *Monsoon Shootout*, de l'indi Amit Kumar, és un thriller molt més innovador, que parteix d'una idea prou original tancada amb brillantor, i que si no hauria d'haver merescut un guardó, almenys sí que se'n fes un xic més de rebombori. Pel que fa a les comèdies, la millor sense cap mena de dubte és *Why don't you play in hell*, l'aposta de Sion Sono, un director japonès desconcertant, que aquí fa un cant al cinema en general i al gènere dels yakuzes en particular. *Vulgaria*, de Pang Ho-cheung, més desenfadada, parteix d'una premissa semblant però en el context del cinema eròtic.

Dues produccions que van aixecar polseguera van ser *The green inferno*, d'Eli Roth, i *Only God forgives*, de Nicolas Winding Refn. La

primera no deixa de ser un film modest que revisa el gènere italià dels *mondos* caníbals, encapçalats per *Holocausto canibal* (1980), però des d'una premissa ecologista que fa riure i que t'has de prendre com un divertiment destinat als amants d'aquest tipus de cinema (menció especial a la trepidant escena de l'accident d'avioneta). *Only God forgives*, com altres pel·lícules del seu director, és desconcertant. Té el problema que partia de molt amunt perquè *Drive*, la seva pel·lícula anterior, on forma i contingut arribaven a donar-se de la mà de manera brillant, era molt difícil de superar. En aquest cas, la forma predomina sobre el contingut, amb el lipsis brutals sobre l'origen i les motivacions dels personatges, que exigeixen a l'espectador omplir massa espais en blanc. Però Nicolas Winding Refn em té el cor robat des de fa temps i el considero un dels directors que saben sorprendre a cada obra, i això és admirable. Malauradament, la majoria de mestres de qui n'espero el mateix o bé ja estan a punt de retirar-se o a punt de passar a la vida eterna...

També mereix una menció especial la secció Brigadoon, que va premiar Simón Andreu i va retre homenatge a Patty Shepard, José Ramón Larraz i Jess Franco, de qui es van projectar algunes pel·lícules. Deu ser que em faig vell, però torno al tema de les reposicions. En molts casos hauria preferit tenir l'oportunitat de veure a la gran pantalla part de la filmografia d'aquestes «bèsties» en comptes de moltes de les pel·lícules convencionals i poc arriscades que es van veure a la secció oficial, amb coses com *Gallows Hill*, de Víctor García, que són un falta de respecte a la dignitat del gènere.

També em vaig quedar amb la recança de no haver vist el remake de *Patrick* (1978), una de les meves debilitats. Encara em té captivat aquella caràtula que em va fer llogar-la moltes vegades al videoclub quan era petit, fins que el reivindicable Joan Lluís Goas ens la va oferir al seu programa mític *Noche de Lobos*.

Ferrer
ADVOCATS

rambla 5, 4ª planta 08202 sabadell
tel 93 727 59 20 fax 93 725 64 56
e-mail: advocats@giassessors.com

Fundació
BancSabadell

ingrasa
la impremta

Tel.: 93 586 22 20